

Gedurige ontwaaking onder Gods volk is daarom wel terdege noodig. Het ontwaakt, gij die slaapt, en laat Christus over u lichten" moet elken morgen als de welkstem des geestelijken levens van de tinnende tempels worden uitgeroepen.

Waar de lucht zoo telkens zwoel en drukkend wordt, en de geestelijke ademhaling belemmert en verflauwen doet, moet telkens weer de frische morgenwind door den hof des Heeren waaien, opdat de verwelkende bloemknop zich aan den stengel weer opbeure.

Geestelijke verwarming tegen de koude van de geestelijke atmosfeer, geestelijke bezieling tegen de verdoovende invloeden van het gewone leven, geestelijke ontwaaking tegen den geest des slaaps, die zoo licht over de ziel kruipt, en geestelijke verheffing om ons te ontrukken aan zoo veel als ons naar de diepte zuigt, is ons allen van noode, en wee hem, die in plaats van hier de broederen toe te verwakken, de vonk van heilig vuur in hen bluscht.

Want immers zoo er een sprake van het geopende graf van Jezus uitgaat, dan is het wel deze, dat ge naar ziel en lichaam beide dan eerst uw adel veroot, als de ziel in u koninklijk over het lichaam mag heerschen, daar waar het moet de dingen die des lichaams zijn op te offeren, maar dan ook juist om door die offerande niet alleen de ziel, maar ook het lichaam tot hooger stand te verheffen.

Heerschappij van de ziel over het lichaam, van den geest over het vleesch, van het onzichtbare over wat voor oogen is, niet om in valsche overgeestelijkheid wat voor oogen is waardeloos te achten, maar juist omgekeerd, om in de kracht Gods den glans van uw hooger geestelijk leven ook over heel uw uitwendig leven te doen uitstralen.

Vier den zin en den lust, die uit de sfeer van het lichamelijke u verlost, en het einde is dat lichaam en ziel beide omkomen en ter helle gaan. Maar ook, zie het aan uw Jezus, als ge de ziel volkomenlijk over het lichaam, desnoods tot in den dood laat heerschen, dan overwint de ziel koninklijk en deelt ze haar wonderse zegespraak ook aan het lichaam mede.

Vleesch en geest, dat en geen andere is daarom de allebeheerschende tegenstelling, die in uw Pascha u toesprekt.

Hier geldt het de geestelijke kunst van den evenaren, en wee u, zoo de balans, waarin de geestelijke vrucht wordt afgewogen, te licht wordt bevonden.

Scher alle geestelijke uiting, doofheid en doodscheit, komt voort uit toegeven aan het lichaam, uit een koesteren van het vleesch, uit een niet geregeld voeden en drenken en kleeden en versteren van de ziel.

Altoos een verbroken evenwicht, zoodat de zorge voor het vleesch te groot, en de bezorgdheid voor de dagelijkse verzorging van de ziel te klein is.

En daartegen nu dient telken jare, als het Paaschfeest weerkeert, ja, elke Sabbat, als de heilige ruste weer ingaat, de Verrijzenis van Immanuel protest in.

Hij nu Heiland heeft het in zijn sterfven en in zijn verrijzenis u getoond, dat de weg tot volkomen heerlijkheid niet door wijken voor de schijnen van het vleesch, maar juist omgekeerd door de vaste heerschappij van den geest over het vleesch bepaald wordt.

En daarom uw geestelijke verheffing, o, kinderen der opebaring, het is niet, dat ge in overspanning of opwinding u over uzelven heenzet, maar hierin ontsluit zich de poorte die u tot hooger, tot inniger, tot bezielde geestelijke leven doet ingaan, als ge, siende op de uitkomst van Immanuel en zijn Verrijzenis, aan het lichaam, aan het vleesch, aan wat voor oogen is, den teugel uit handen neemt, en kennende de kracht van Jezus' Opstanding, al wat uit de zinnen is aan de heerschappij van den geest in u onderwerpt.

„Mijn Heere en mijn God.”

En Thomas antwoordde en zeide tot hem: „Mijn Heere en mijn God!” Joh. 20:28.

De uitroep der dankbare aanbidding: „Mijn Heere en mijn God!” is eerst na de opstanding van den Christus van menschenlippen tot hem uitgegaan.

Hij was, de „Zoon des levenden Gods”, en als zoodanig, ja, had hem meer dan eens de demon in den bezetene, en ten leste ook Petrus, in naam der discipelen, geloofd; maar doorgedrongen tot de volle belijdenis, om in den Zoon Gods Gods teeren, was tot op Golgotha zelfs de beste, de innigste zijner jongeren nog niet.

Ongetwijfeld is meer dan eens, onder de wegsleepende macht van zijn woed, onder de aanschuifende zijner majestueuse daden, of onder den indruk van zijn verbijterende en toch zoo sterk aantrekkende persoonlijkheid, een besel als hadden ze te doen met het Goddelijke wezen hun door de ziel gevaren; maar bekend, beliden, met klare bewustheid in de aanbidding uitgesproken, hadden de discipelen de Godheid van hun Heiland nog niet.

Die erkenning schied onder veel dat over hun lippen kwam, maar die schillende erkenning was nog geen zelfbewuste belijdenis geworden, en bovenal uit de belijdenis nog niet in de daad der aanbidding overgegaan.

Het klaart komt uit bij de laatste gesprekken, die Jezus in de Paaschnacht, eer hij opstond om naar Gethsemane te gaan, met zijne elven hield.

„Alijd waren God en Jezus twee voor de elven. Nog vragen ze: Heere, toen ons den Vader, en het is ons genoeg! En dan moet Jezus hun acht en verijdelend antwoorden: „Zijt gij zoolang niet mij, en hebt gij mij nog niet gekend? Die mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien. En hoe zegt gij: „Toon ons den Vader!”

Pijnlijker kon het niet uitgesproken, wat alhier nog tusschen hen en hun Meester hing.

En toch zie Jezus niet: „Aanbid mij, want ik ben zelf God. Die aanbidding moest ongedwongen, in heilige verrukking, uit de ziel zijner jongeren opkomen.

Ze moest niet van buiten, maar van binnen geleerd.

En daarom moest het toeven tot na Jezus' verrijzenis, toen de aanblik zijner heerlijkheid den laatsten stoot er toe gaf. En toen was het niet Petrus, en niet Johannes, gelijk we zouden verwacht hebben, maar Thomas, dien de sprake der wereld een ongeloovige noemt, die het eerst onder alle kinderen der menschen, zijn Heiland in zijn Godheid beliden, en als God aangebeden heeft.

In dat nederknien en in die aanbidding door Thomas ligt voor Christus' kerk een zeldzaam sterk getuigenis: niet om wat Thomas deed, maar omdat Jezus die aanbidding van Thomas noch bestraft noch terugwees, maar aannam.

Natuurlijk, ware onze Heiland niet als God te aanbidden, dan had Thomas bestraft moeten worden.

Wie zonder waardig God te zijn, zich als God aanbidden laat, is of een waansinnige die u huiveren doet, of een listige bedrieger, die er zich voor uitgeeft dat hij God is, en als God gaat zitten in zijn tempel.

Hier toch rest geen uitweg.

Jezus, de aanbidding van Thomas niet afwijzende, maar aannemende, wil ook door u als God zijn aangebeden. Of indien niet, die dan zelf tot wat verachtelijke gelaats ge uw Heiland verlaagt en ontdekt.

„Het is zoo ongerijmd, met de Schrift voor u, Jezus wel hooglijk te willen eeren, maar hem de eere van het God-zijn te willen behouden.”

Immers wat Thomas doet, is niets dan uitspreken, wat de ademtocht van heel de Schriftuur is.

Altoos het Eeuwige Woord vleesch geworden, Immanuel, God met ons, God die onder ons menschen heeft gewoond.

Dat nu de discipelen eerst na Jezus' verrijzenis tot deze helderheid des geloofs kwamen, lag stellig aan de hardigheid van hun hart, zoo ge hierbij maar niet waant, dat uw hart minder hard zou zijn, omdat gij van kindbeen af het God-zijn van uw Heiland beledet.

Achter u liggen eeuwen van aanbidding. Gij vindt die aanbidding gereed, in het leven van Christus' kerk opgenomen. Uw Jezus niet als God te aanbidden is u ingeprent een loochening van zijn majestiteit te zijn.

Maar zoo stond het voor de discipelen niet. Zij moesten door de dichte nevelen van de bedoeeling der schaduwen eerst tot die aanbidding doorbreken; en dit Aan vóór zijn opstanding bijna niet.

Aanbidding eischt scherpe afstand, en Jezus' omgang die drie jaren lang met zijn jongeren was zoo menschelijk gewoon, zoo innig gemeenzaam, zoo vrij in 't verkeer geweest.

Ze hadden dagelijks met hem gegeten en gedronken, vaak geslapen waar hij aliep, van één geld niet hem geleefd, allen kleinen nood des levens met hem besproken en doorgestaan.

En natuurlijk, dan werkt de drang tot aanbidding zoo traag.

Maar sinds was de breuke gekomen.

Zij waren gevlucht, en Jezus was naar Golgotha gegaan.

Tusschen hem en hen lag nu de breede stroom van de wateren des doods, en van den oever des doods kwam hij nu tot hen terug. Nu sprak opeens de afstand. Nu was hij hun nieuw geworden. Nu verscheen hij plotseling voor hen in den glans van hooger herkomst.

En nu zagen ze het. Nu tasten ze als met de handen het Woord des levens.

Zoo is hij hun krachtiglijk bewezen de Zoon Gods te zijn door zijn opstanding uit de dooden.

Vandaar dat ze bij het weerden, als vanzelf voor hem nederknien, en dat het bij Thomas, die het langst worstelen bleef, ten slotte ook tot den zaligen uitroep kwam: „Mijn Heere en mijn God!”

Voor den dood bewijkt ten slotte alle vleesch. De oud-patriarchen leefden eeuwen, en toch daalden ze ten slotte in het graf. De sterkste held, die op slagveld na slagveld den dood getrouweerd had, is toch ten leste zijn proef geworden. De teekening van den Dooden-lans schiet ons de hoogste werkelijkheid van het leven. Wat spotters ook gespot, en den levenden God gehoord hebben, geen hunner is er, of ten slotte betaalde ook hij den juist voor hem zoo ontzettenden toel aan den dood.

Den dood kan geen mensch overwinnen. Den dood overwinnen kan alleen wij zelf God is. Want het is wel zoo, dat ook het Oude en Nieuwe Testament ons van opwekkingen van dooden meldt. Maar, let er op, alle deze opgewekten zijn toch weer gestorven. En ook ze zijn niet uit zichzelf opgestaan, maar er was altoos een Elia of Jezus of Petrus of Paulus, die hen voor een korte wijle in dit vluchtig leven terugriep.

Doch zoo is het hier niet. Jezus leeft... en sterft niet meer. Alle macht des doods over Jezus is voor eeuwig gebroken.

En ten andere, bij Jezus' graf is geen Elia die zich over het doode lichaam heenbuigt, en staat geen Heiland, die roept: „Jezus, kom uit!”

Het zijn engelen Gods die nederdaalen, niet om Jezus op te wekken, maar om evenals bij Bethlehem zijn intrede, zoo hier zijn terugkeer in het leven te viëren.

Jezus staat zelf op.

„Ik heb macht het leven af te leggen, en macht het leven wederom aan te nemen. Dit gebod heb ik van mijn Vader ontvangen.”

Jezus staat zelf op.

Zijns is niet het Pascha der opwekking, maar het Pascha der opstanding.

Immanuel verrijst.

En dat deed niemand vóór hem, noch iemand na hem.

Want ook wij zullen eens verrijzen ja, zoo we kinderen des Koninkrijks zijn, in zaligheid verrijzen, doch niet als hij, maar door hem, in zijn kracht.

Dat ervoer Thomas, hij zag het, en bij geloofde en aanbad. Ja, waarlijk, de teekenen des doods waren nog in die handen, de speersteek was in de zijde nog zichtbaar. Het was geen nieuwe, maar dezelfde Jezus. Diezelfde Jezus die doodgefolterd was aan het vloekhout, en nu in glorie voor hem stond. Diezelfde Jezus die dood was, en nu leefde.

En toen bewoek Thomas, en vanzelf boog zich zijn knie, en zijn lippen stamelden het: „Mijn Heere, en mijn God!”

„Ons valt dat zien niet te beurt, al wie na de apostelen komt, moet rusten in hun getuigenis. Dat is en blijft het grondverschil tusschen hen en ons.”

Zij hebben met hun oogen gezien, en met hun ooren gehoord, en met hun handen getast het Woord des levens, en onze oogen zien niets, onze ooren kunnen Jezus' stem niet be-

luisteren, hem die verhoogd is, betast onze hand niet.

Ons bleef alleen dit getuigenis van wie het zagen en hoorden.

En of ge dan op deze getuigenis zelve gelooven, nederknien en aanbidden kunt?

Zonder dit getuigenis zeker neen, maar ook op dat getuigenis zonder meer heeft nooit één het God-zijn van zijn Heiland beleden.

Zoo gij zelf persoonlijk het „Mijn Heere en mijn God” uit uw eigen ziel voeldet opklimmen, dan kwam dat, ja, uit het apostolisch getuigenis, maar alleen door den Trooster.

Door dien Heiligen Geest, die u innerlijk den dood deed voelen, den dood in uw zonden, den dood in uw misdaden, en die u daarna uit dien dood uittrok en de zalige gewaarwording des levens schonk.

En wie, op grond hiervan getuigen mocht: „Ik weet dat ik uit den dood ben overgegaan in het leven,” wie dit niet napraat, maar uit zijn ziel spreekt, ja, die weet, die voelt wat opstanding is. Die bekent in zijn eigen opstanding ten leven een vrucht van Jezus' verrijzenis. Die heeft het zegel des Geestes op het apostolisch getuigenis. Voor dien leeft de Immannel uit het Woord op. En die ziet, en hoort en tast, niet met het zinnelijk zintuig, maar met het zintuig des geestes een zalige werkelijkheid, die ten slotte ook hem op de knieën brengt, ook hem in aanbidding doet ontvallen, en ook hem naar de betuiging doet dringen: „Mijn Heere, mijn Heiland, mijn Heere en mijn God!”

Amsterdam, 3 April 1896.

Juiste opmerking.

In de Zuider Kerkbode richt Ds. Littooy tot ons een vraag, die we volgaarne beantwoorden; en zulks niet alleen om zijns persoons wille, maar ook, en niet minder, om de kalme, rustige wijze, waarop hij zijn vraag voordraagt.

We beginnen met hemzelf het woord te geven. Het handelt over ons artikel: „Gereformeerde Prediking van 1 Maart jl.”

Begrijp ik het artikel goed, dan wordt er in gezegd: „dat de Dienst des Woords met de dooden niet kan rekenen.”

Met de geestelijke dooden wordt hier, blijkens het verband, bedoeld — niet kan rekenen.

„Wel geldt daarentegen — zoo luidt het verder — in de vergadering der geloovigen de tegenstelling van bekeerde en onbekeerde. Johannes de dooper ontving het leven reeds in zijns moeders schoot; maar het kindeke Johannes in de wieg was daarom nog niet bekeerde.”

Toegestemd: maar geldt daarom alleen deze tegenstelling?

Het komt mij voor, dat wij, als wij de Diening des Woords aldoo opvatten, op vele zwagheden stuiten, en ook, dat er gevaar bestaat, dat velen met een ingebeelden hemel naar de hel kunnen gaan.

Moeten wij allen in de Bediening des Woords als wedergeborenen beschouwen, allen als wedergeborenen geduriglijk den Heere opdragen, allen als de zoodanigen steeds aanspreken, dien overeenkomstig week in week uit de prediking inrichten; moeten wij, wanneer wij hen bezoeken in hunne gezonde dagen en als zij op hun sterfbed liggen, als wedergeborenen toespreken en beaardigen, dan moeten zij, te meer omdat wij in den naam van den Heere Jezus tot hen komen en met hen spreken, terstond bij het opgroeien, in hun leven en in hun sterfven wel als een eenig naam gaan gelooven, dat zij wedergeborenen zijn.

Zij, die wedergeborenen zijn — dit moeten wij hen ook leeren — gaan naar den hemel. Dien-tengevolge moeten wij hen allen, week aan week onder den indruk brengen, dat zij het Koninkrijk Gods beerven zullen.

Dan nu achte ik dusver in strijd met hetgeen de Heilige Schrift ons leert, en daarenboven zeer gevaarlijk.

Gevaarlijk, omdat de inbeelding des hartes, die men door eene voortdurende dergelijke Bediening des Woords verkrijgen kan en moet, schrikbarend kunnen zijn.

En dan vervolgt hij, na een intermezzo over het Kampensche geschil, aldus:

De gedachte van den hooggeachten redacteur van De Hervorming, dat wij, gelijk de Apostelen in hunne brieven doen, de gemeente als eene geloovige moeten beschouwen en door de Sacramenten de beloften Gods moeten verzegelen, beamen wij zeker allen.

Maar, of nu desmettegenstaande in de bediening des Woords geene rekening mag en moet gehouden worden, met hetgeen de Heere ons van af en horen leert, is door mij en door honderden onzer leeren nog altijd toestemmend beantwoord. Zondag aan Zondag naamen die leeren in het midden der gemeente tot het onderzoek aan, of de lidmaten der gemeente, die voor geloovigen houden moeten, wel in het geloof zijn, of n. a. w., Jezus Christus wel in hen is.

Wij zeggen hun dan, dat zij bedrogen zullen uitkomen, bijaldien zij geen geloovigen zijn en Jezus Christus niet in hen is.

Doch dat Hij, indien dat onverhoopt het geval ware, hun nog zijne genade verkondigen zal enz.

Is dat nu, Hooggeachte Redacteur van De Hervorming, in strijd met uwe bewering en bedoeling, dan zult gij mij en zeker velen verplichten, door ons op dit punt nog eenig nader onderricht te geven.

Natuurlijk behoeft ik wel niet te zeggen, dat het bij het uitleken van de Sacramenten eenigzins anders voor ons staat. Immers daar wij allen voor geloovigen houden moeten, op grond van hunne belijdenis en hun leven, en de kinderen uit kracht van het verbond en dezelfde beloften, mogen en kunnen wij, die geen harten-kenners zijn, de verzegeling der beloften niet naar onze subjectieve meeningen doen plaats hebben. Daar het punt voor de Evangeliebedienaren van gewicht is en wij op het oordeel van Dr. Kuiper zeer hoogen prijs stellen, zoo veroorloven wij ons Z. H. G. bij dezen te vragen, of wij zijne gedachten hierover nader vernemen mogen.

In antwoord hierop diene allereerst de opmerking, dat we onze artikelen over de Gereformeerde Prediking nog lang niet vleidend hebben, en dat het ondoenlijk is, in elk artikel het daarin ter sprake komende onderwerp, altoos volledig en van alle zijden, te bespreken.

Dat zou zelfs tot verwarring leiden, en de aandacht afleiden van hetgeen men in zulk een artikel opzettelijk op den voorgrond poogt te stellen.

Men zou ons dan ook onrecht doen, indien men, gemeld artikel lezende, daarbij dacht, dat dit nu alles was, wat we over dit onderwerp te zeggen hebben, en dat in dit artikel ons volledig oordeel over deze materie lag uitgesproken.

Ten andere zij aanstonds erkend, dat de opmerking van Ds. Littooy, ons bijna in elk opzicht juist dunkt, en schier regel voor regel door ons wordt onderschreven.

Het hoofdpunt waarom het ons in ons artikel te doen was, gold de vraag, hoe de prediker in het algemeen zijn gemeente te beschouwen heeft. Of hij in zijn gehoor zien moet een vergadering van personen, die, op enkele zeldzame uitzonderingen na, nog buiten alle genade staan, en dus met heidenen en ongeloovigen op één lijn zijn te stellen, of wel dat hij optreedt voor de vergadering der geloovigen, die door den heiligen Doop van de wereld is afgescheiden.

Wij meenden het laatste, en natuurlijk is Ds. Littooy, gelijk elk Gereformeerd prediker, het hierin met ons eens.

De Dienaar des Woords moet niet uitgaan van de onderstelling, dat wie hem hoort, nog geen oor heeft om te hooren wat de Geest tot de gemeenten zegt. Hij moet veeleer onderstellen, dat de roepstem tot bekeering in het algemeen uitgaat tot dezulken, die, wijl ze leven ontvingen, zich bekeerden kunnen. En ook hij moet niet als de Methodisten denken, dat in het roepen tot de eerste daad der bekeering al zijn taak opgaat, maar verstaan dat het geen minder deel van zijn taak is om de reeds bekeerden verder te leiden, te vermanen, te troosten, en in genade te doen wassen.

Wil dit nu zeggen, dat men daarom tot zijn gehoor moet zeggen: „Gij allen zijt wedergeborenen, derhalve bekeert u!”

Dit ware pure ongerijmdheid, en zeer onzinnig en onmenskundig bovendien.

Ongerijmd, want het zou wat slechts onderstelling is, tot zekerheid pogen te verheffen. En dit kan niet. Nooit kunt ge, tenzij de onbedinglijke merkteekenen van bekeering uitkomen en het zegel des Heiligen Geestes bloot, met zekerheid zeggen, dat iemand persoonlijk wedergeboren is.

Maar wel moet en mag men tweemaal doen.

Ten eerste tot den lidjelijken droomer zeggen: „Hoe weet gij, dat ge nog te wachten hebt, op de eerste daad van genade? Welk bewijs hebt ge, dat het vermogen om tot bekeering te komen, u niet reeds is ingeplant? Weet ge dan niet, dat wedergeboorte heel iets anders dan bekeering is, en steeds aan de bekeering voorafgaat? Bovendien ge komt mede in de vergadering der geloovigen op, zoo zult ge dan naar dien naam van „geloovige” geoordeeld worden!”

Dit aan den éénen kant, maar evenzoo moet aan de andere zijde, er steeds op teruggekomen, dat wel de heilige Doop aan wie daar nederzitten, is toegediend, in de onderstelling, dat in de kinderkeren der geloovigen het zaad Gods is uitgestrooid, maar dat dit, zonder meer, nooit zekerheid voor het eigen hart biedt; dat lang niet alle gedoopten ten hemel ingaan; dat vele gedoopten schandelijk, hun Heer verloochnend, van de waarheid afgevalen en kinderen des Duivels geworden zijn; en dat derhalve alles er op aankomt, of het onderstelde feit van hun vroege wedergeboorte door hun klare, duidelijke bekeering en persoonlijke belijdenis van hun Heiland nu ook waarlijk uitkomt.

Is dit bij een persoon die tot jaren van onderscheid kwam nog steeds niet het geval, dan kan men zelfs niet scherp genoeg den prikkel der onrust in zijn ziel drijven.

En niets ware goddelozer dan de valsche mystieke leer, dat iemand, wijl hij gedoopt is, en dus voor een geloovige in de kerk geldt, nu ook deswege van zijn wedergeboorte en alzoo des eeuwigen levens verzekerd was.

Uit onze Gereformeerde belijdenis volgt alzoo in het minst niet het kweken van een valsche gerustheid.

Veeleer gaat ze zoo heiligt mogelijk tegen die valsche gerustheid in.

Alleen moet het bevestigend, dat hier geldt, vastgehouden, bij heel onze opvoeding, bij heel onze paedagogiek, en zoo ook bij den Dienst des Woords. Wij werken op onze kleine en op onze groote kinderen, niet alsof ze buiten genade stonden, maar in het stil vertrouwen dat er reeds genade in hen schuilt, en dat het die schuilende genade is, die onze opvoeding, onze paedagogiek, onze prediking haar vrucht zal doen uitwerken.

Hierbij nu gaat het toe, als bij een kind met bijzonder genalen aanleg.

Als gij een zoon hebt, van wien ge als vader almeest ziet, dat er in dien jongen, om het nu maar eens te zeggen, een professor schuilt, dan zijt ge immers niet zoo dwaas om te zeggen: „Mijn jongen, gij moet voor professor studeren.”

Dat zou zijn uw kind radicaal bederven.

Neen, ge houdt zulk een jongen bescheiden, rustig, stil; ge zegt er hem niets van. Maar onderwijl neemt gij uw maatregelen, en richt uw opvoeding zoo in, alsof het zeker ware, dat hij professor worden zal.

En zoo nu ook is het hier.

Als ge door genade gelooven moogt, dat in uw kind een kind van God schuilt, dan zegt ge uw kind niet terstond bij het opgroeien: „Lieve kind, gij zijt van uw eeuwige zaligheid verzekerd”; maar omgekeerd zult ge hem toeroepen: „Strijd om in te gaan, de weg is smal, en nauw de poort die ten eeuwigen leven leidt.”

Maar onderwijl zult ge heel uw opvoeding zóó inrichten, alsof ge op reeds gewerkte genade bouwen mocht.

Of wie zal nu maken, zoo hij aanneemt dat er nog niets door God geplant is?

Hij toch is het die plant, en het besproeien van wat Hij geplant heeft, is al wat wij vermogen.

We vertrouwen dat dit antwoord aan Ds. Littooy volstaan zal.

Ten overvloede herhalen we, wat reeds zoo dikwijls door ons betuigd is.

Buiten den Dienst des Woords, die in de vergadering der geloovigen plaats heeft, is er ook een prediking van het Evangelie aan de Heidenen en Joden en ongeloovigen. Ja, de Christus moet op alle manier gepredikt.

Zoo niet tot een reuke des levens ten leuen, dan tot een reuke des doods ten doode.

Hij is nu eenmaal gezet ter opstanding, maar ook ten val.

En wee dengene voor wie hij zijn zal een steen der ergernis, waartegen hij aanstoot.

Onthouding.

IX.

„Het is goed,” zoo schrijft de heilige apostel Paulus, aan de kerk van Corinthe, „het is goed geen vleesch te eten noch wijn te drinken, noch iets, waaraan uw broeder zich stoot of waardoor hij geërgerd wordt of waarin hij zwak is.” En dit woord, in verband met zijn persoonlijke betuiging: „Indien het mijn broeder ergert, zal ik mijn leven lang geen vleesch meer eten”, heeft in de kringen der onthouding tot de stelling geleid, dat voor den Christen alle gebruik van wijn of sterken drank, als met den eisch der liefde strijdig ongeoorloofd is, indien een ander zich aan uw drinken ergert.

De redeneering kwam dan hierop neer: Als er één onder uw broeders is, die het wijn drinken verkeerd vindt, en afkeurt, en gij doet het dan toch, zoo geeft ge aanstoot, schiet in liefde te kort, en zondigt.

De onhoudbaarheid van deze redeneering behoeft nauwelijks aanwijzing.

Ging toch deze stelregel door, dan zou hieruit volgen, dat indien in een Christendorp ook maar één man of jongeling, één vrouw of maagd opstond, die zeide: „Het hindert mij als een Christen vleesch eet”, terstond alle Christenvrouwen van dat dorp, d. i. feitelijk heel het dorp, voorgoed van alle vleesch eten zou moeten afzien, en de slager een goed heenkomen zou moeten zoeken.

Ja, het gaat nog verder.

Er staat toch niet bij, dat die broeder die zich ergert, juist in uw woonplaats moet wonen. Er is sprake van een broeder in het algemeen. In en buiten uw woonplaats.

Stel dus, dat er allengs zeker aantal vegetariërs in onze onderscheidene steden en dorpen optraden, dan zou dit er feitelijk toe moeten leiden, om in heel ons land, onder al wie den Christus beleeft, alle vleeschgebruik af te schaffen.

Men voelt hier het ongerijmdheid van.

Dit zou minder gevoeld worden, als we van zijn hand gesproken, maar de apostel noemt den wijn pas in de tweede plaats, en het niet eten van vleesch zelfs in de eerste plaats, zoodat wij niet alleen recht hadden, maar zelfs in zekeren zin gehouden waren, het niet eten van vleesch voorop te zetten.

De ongerijmdheid van deze conclusie heeft er daarom anderen toe geleid, om Paulus' woorden eenigzins anders uit te leggen, en wel in dezer voege: Als ik matig ben, en dus zeer wel een glas wijn kan drinken, zonder gevaar te loopen, dat ik mij dronken drink, dan ben ik sterk. Is het daarentegen dat mijn broeder, als hij eenmaal wijn proeft, licht te veel neemt, dan heeft hij geen zelfbeheersching, en is zwak. En in dat geval nu ben ik als de sterke verplicht mij te schikken naar den zwakke. D. w. z. dan moet ik alle wijlen helpen weren, al zou die wijlen mijzelven geen kwaad doen, opdat mijn wijngeluk hem niet vervlokte tot drinken, en zoo hem tot een dronkaard make.

Nu zeggen we hier, wat de zaak aangaat, ja en amen op. Een vader b. v. die merktende dat zijn zoon gevaar loopt aan den drank te raken, zelf niet besluiten kan, om alle drank uit zijn huis te bannen, omdat hij aan zijn glas bitter te veel gehecht is, zondigt o. i. op alle manier.

Doch op dit punt komen we aan het slot van onze artikelen terug, en thans houdt ons alleen de vraag bezig, of dit in de woorden van Paulus staat.

Aan de bestrijding van de zonde der bedwelming doen we van harte mee; maar wat we niet kunnen noch mogen dulden is, dat men de Schrift misbruikt en verkeerd uitlegt, om zijn onthoudingstheorie te verdedigen.

Het is daarom eisch, aan te toonen, waarom ook deze tweede uitlegging die men aan Paulus' woorden geeft, geen steek houdt.

Dit nu blijkt aanstonds uit het feit, dat de woorden zwakke en sterke bij Paulus juist in omgekeerde zin voorkomen.

Volgens de door ons bestreden uitlegging zou zwak zijn die te veel dronk, en sterk die zich onthield. Bij Paulus daarentegen heet zwak wie acht noch vleesch noch wijn te mogen gebruiken, en omgekeerd sterk wie van oordeel is, dat het gebruik van wijn en vleesch, in matigen zin natuurlijk, goed en geoorloofd is.

Paulus zelf achtte het gebruik van wijn en vleesch goed en geoorloofd, en rekende des zielezelen onder de sterken, en het was ter wille van den in het geloof zwakken broeder, zwak omdat deze in het gebruik van vleesch en wijn kwaad zag, dat hij van het gebruik afstand wilde doen.

De bedoeling van Paulus' woord, waaraan wij ons allen te onderwerpen hebben, kan bovendien niet zijn, wat men er op die wijze uit halen wil, omdat de onthouders dan even warme vegetariërs zouden moeten worden, als ze nu tegenstanders van den wijn zijn.

Vleesch en wijn staan in het woord van Paulus geheel op één lijn, en elke uitlegging, die het vleesch niet opneemt, is reeds daardoor geoordeeld.

Al het misverstand ten deze is dan ook voortgekomen uit het voorbijzien van twee dingen. Het eerste is, dat Paulus niet handelt van gebruik van vleesch en wijn in het algemeen, maar van een bepaald soort van vleesch en van een bepaald soort van wijn.

En ten twee verstaan hij zin, en niet lijke wijze.

De moei in Paulus' e het eten v het gewone eten van vl was, en het tempel der schonken.

Die vraag Men had vrienden, di lijksgelegen zelf der afg en den wij hebben.